

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/upamietnianie/dekomunizacja/zmiany-nazw-ulic/nazwy-ulic/nazwy-do-zmiany/39937,ul-Balcerzaka-Jozefa.html>
02.04.2026, 16:56

ul. Balcerzaka Józefa

*W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa powyższa **powinna zostać zmieniona** jako wypełniająca normę art. 1 Ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz.U. RP z 2016 r. poz. 744).*

Józef Balcerzak (1903-1942) - działacz konspiracji komunistycznej w okresie międzywojennym, współorganizator stalinowskiej konspiracji w latach 1939-1941.

Józef Balcerzak ps. „Noblesiak” był z zawodu elektrykiem, zatrudnionym w dawnej fabryce tytoniu „Noblesse” (stąd pseudonim). W 1929 roku wstąpił do Komunistycznej Partii Polski (KPP). Po aresztowaniu w 1933 roku i wydaleniu z pracy podjął nową pracę na warszawskim Żoliborzu. Był aktywistą KPP w tej dzielnicy. Rozpoczął działalność w Centralnym Związku Robotników Budowlanych w Polsce.

Organizował nowe komórki partyjne. W tym czasie KPP prowadziła konspiracyjną działalność antypaństwową na rzecz Związku Sowieckiego i ruchu komunistycznego. Żądała oderwania od Polski zarówno ziem wschodnich, jak i Pomorza oraz Górnego Śląska. W reszcie kraju zamierzała tworzyć polską republikę sowiecką. W uchwałach VI Zjazdu KPP z 1932 roku partia oświadczała: *Imperializm Polski ustanowił swe panowanie na Górnym Śląsku na mocy imperialistycznego traktatu wersalskiego, przez zdławienie walki rewolucyjnej proletariatu górnośląskiego, przez oszustwo plebiscytowe, przez rozpętanie nacjonalistycznej antyniemieckiej nagonki [...]. KPP walczy o prawo każdego narodu ujarzmionego przez imperializm polski do całkowitego samookreślenia, aż do oderwania się od państwa polskiego [...]. KPP mobilizuje masy pracujące na Górnym Śląsku, jak również na Pomorzu [Gdańskim] do walki z uciskiem narodowym ludności niemieckiej pod hasłem praw do samookreślenia aż do oderwania od Polski [...]. W stosunku do Górnego Śląska i Pomorskiego Korytarza proletariat polski przekreśli orzeczenia imperialistycznych traktatów i zapewni ludności tych ziem prawo samookreślenia aż do oderwania od Polski. W stosunku do Gdańska KPP zwalcza narzucone mu jarzmo Polski i Ligi Narodów, zwalcza aneksjonistyczną politykę imperializmu polskiego i uznaje prawo ludności gdańskiej, siłą oderwanej od Niemiec, do ponownego złączenia się z Niemcami”. Sowieckie władze Międzynarodówki Komunistycznej (Kominternu) zdecydowały o przeorganizowaniu haseł programowych dopiero w roku 1935. Wtedy również w KPP rozpoczęto promocję haseł „jednolitofrontowych”, ale już w 1938 roku KPP została przez Komintern rozwiązana.*

Po wybuchu II wojny światowej Balcerzak tworzył na Żoliborzu grupy stalinowskiej konspiracji. Mimo tragicznych doświadczeń społeczeństwa polskiego pod sowiecką

okupacją zajmował się kolportażem propagandy na rzecz stalinowskiego państwa. Jego grupa weszła wiosną 1941 roku w skład Stowarzyszenia Przyjaciół ZSRR, zajmującego się drukiem i kolportażem propagandowych tekstów wychwalających Związek Sowiecki. Balcerzak został członkiem kierownictwa tej organizacji. Uczestniczył w rozmowach organizacyjnych z inną grupą stalinowskiej konspiracji - „Młot i Sierp”.

Po ataku Niemiec na ZSRS Balcerzak w imieniu Stowarzyszenia wziął udział w rozmowach w sprawie powołania nowej organizacji prosowieckiej pod nazwą Związek Walki Wyzwoleńczej. Należał do kierownictwa ZWW.

Jednak już w październiku 1941 r. został aresztowany przez Niemców. Po śledztwie na Pawiaku został w maju 1942 r. rozstrzelany przez Niemców w lasach sękocińskich koło Magdalenki pod Warszawą.

(mkkr)